

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİNEMA - TV ANA SANAT DALI
SİNEMA - TV SANAT DALI

KALAYCILIK
‘Belgesel Film’

‘ELLE ÜRETİMDEN OTOMASYONA
YOK OLAN ZANAATLAR’

Yüksek Lisans Tez Raporu

Hazırlayan
Havva OKUTAN

İstanbul, 2023

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
SİNEMA - TV ANA SANAT DALI
SİNEMA - TV SANAT DALI

KALAYCILIK
(Belgesel Film)

**‘ELLE ÜRETİMDEN OTOMASYONA
YOK OLAN ZANAATLAR’**

Yüksek Lisans Tez Raporu

Hazırlayan
Havva OKUTAN
2120051012

Orcid
0009-0007-2849-6756

Danışman
Prof. Bülent VARDAR

İstanbul, 2023

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum ‘Elle Üretimden Otomasyona Yok Olan Zanaatlar ‘Kalaycılık’ başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını; bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 09/06/2023

Havva OKUTAN

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

09/06/2023

Enstitümüz *Sinema-Tv* Anasanat Dalı *Sinema-Tv* Programı Yüksek Lisans öğrencilerinden **2120051012** numaralı **Havva OKUTAN**'ın "İstanbul Beykent Üniversitesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliği"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği "**Kalaycılık**" **Elle Üretim Otomasyona Yok Olan Zanaatlar**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 06/06/2023 tarih ve 2023/23 sayılı toplantısında seçilen ve On-line toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince 45 dakika süre ile Zoom programı aracılığıyla on-line olarak aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "**OYBİRLİĞİ**" ile "**KABUL**" kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 2 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof. Bü*** VA***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Doç. Dr. Ce*** AS***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Doç. Yü*** SA***
(Marmara Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Havva OKUTAN
Danışmanı : Prof. Bülent VARDAR
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2023
Alanı : Sinema-Tv
Anahtar Kelimeler : Zanaat, toplum, elle üretim, teknoloji

ÖZ

‘KALAYCILIK’ BELGESEL – ELLE ÜRETİMDEN OTOMASYONA YOK OLAN ZANAATLAR

Sanayi devriminin ortaya çıkışı sonrasında, üretim şekilleri ve ilişkileri toplum hayatına nasıl yansımış, feodalitenin sarsılması ve yok olması sonucunda ortaya çıkan Fransız İhtilali, milliyetçilik ve ulus kavramlarının insan hayatına katkısı nasıl olmuştur. Sanayi devriminden sonra gelişen teknoloji ile birlikte yok olmaya başlamış değerlerin, mesleklerin öneminin vurgulanması “Kalaycılık” tez filmiyle amaçlanmıştır. Elle üretim şeklinden zamanla seri üretime, otomasyona geçen insanlığın sosyal hayatının nasıl değişime uğramasının araştırılması bu çalışmanın teması olmuştur.

Tez filmi aracılığıyla, kalaycılığın halk bilimine katkısı tarihsel süreci içinde ele alınmıştır. Bu sürecin geçmişten günümüze gelişimi, uzman görüşü ile aktarılmış ve kalaycı ustası ile birlikte kalay yapımının bütün aşamaları görsel olarak sunulmuştur.

Name and Surname : Havva OKUTAN
Supervisor : Prof. Bülent VARDAR
Degree and Date : Master, 2023
Major : Cinema –Tv
Keywords : Craft, society, manual production, technology

ABSTRACT

TINNER – DISABLING CRAFTS FROM MANUFACTURING TO AUTOMATION ‘TINING’ DOCUMENTARY

The emergence of the industrial revolution, how the forms of production were reflected in social life, the French Revolution, which emerged as a result of the collapse of feudalism, is a striking example of how the concepts of nationalism and nation contributed to human life. Emphasizing the importance of values and professions that started to disappear with the developing technology after the industrial revolution. To examine how the social life of humanity has changed over time from manual production to mass production.

In the documentary, the contribution of tinsmithing to folklore is discussed together with its history. Its development from past to present is conveyed with expert opinions. All stages are presented visually with the tinner.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

RESİMLER LİSTESİ	iii
SÖZLÜK	iv
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SANAYİ DEVRİMİNİN ORTAYA ÇIKIŞI.....	2
1.1. Fransız İhtilali.....	2
1.2. Milliyetçiliğin Gelişmesi ve Ulus Devletlerin Ortaya Çıkışı	3
1.3. Sanayi Devrimi Öncesinde Üretim İlişkileri ve Feodalizm	5
1.3.1. Manüfaktür (Elle) Üretim.....	5
1.4. Sanayi Devrimi Sonrasında Üretim İlişkileri ve Kapitalizm.....	6
1.4.1. Bilimsel ve Teknolojik Gelişme.....	7
1.4.2. Bant Üretimi	8

İKİNCİ BÖLÜM

2. ELLE ÜRETİMDEN OTOMASYONA YOK OLAN ZANAATLAR

“KALAYCILIK” FİLMİNİN ÜRETİM SÜRECİ.....	10
2.1. Çekim Öncesi Süreç	10
2.1.1. Sinopsis	10
2.1.2. Tretman	10
2.1.3. Belgesel Senaryo	11
2.1.4. Karakter / Mekan Analizi	16
2.1.4.1. Karakter Analizi	16
2.1.5. Mekan Analizi	18
2.2. Çekim Süreci	19
2.2.1. Yapım Süreci.....	19
2.2.2. Kamera Malzemeleri	19
2.2.3. Işık Malzemeleri.....	19
2.2.4. Ses Malzemeleri	20
2.2.5. Çekim Takvimi.....	20

2.2.6. Kamera Arkası.....	20
2.3. Çekim Sonrası Süreç	22
2.3.1. Kurgu.....	22
2.3.2. Ses Tasarımı	22
2.3.3. Müzik.....	22
2.3.4. Filmin Künyesi	23
2.3.5. Filmin Afışı	24
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	25
KAYNAKÇA	26

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa No.
Resim 1: Recep ÖZTEKİN	17
Resim 2: Recep ÖZTEKİN	17
Resim 3: Attila ERDEN	18
Resim 4: Dükkan	18
Resim 5: Elmalı Sokak.	19
Resim 6: Kalaylama Aşamaları	20
Resim 7: Recep ÖZTEKİN İle Röportaj Öncesi Hazırlık	21
Resim 8: Müşteri Çekimi	21
Resim 9: Attila ERDEN ile Röportaj Hazırlık	22

SÖZLÜK

Kalaycı: Bakır kapları kalaylayan kimse.

Otomasyon: Otomasyon, bir işin insan ile makine arasında paylaşılmasıdır. Toplam işin paylaşım yüzdesi otomasyonun düzeyini belirler.

Sanayi Devrimi: Sanayi Devrimi ya da Endüstri Devrimi; Avrupa'da 18. ve 19. yüzyıllarda yeni buluşların üretime olan etkisi ve buhar gücüyle çalışan makinelerin makineleşmiş endüstriyi ortaya çıkarmasıyla birlikte, yaşanan gelişmelerin de Avrupa'daki sermaye birikimine katkı sağlamasına ve artırmasına denmektedir.

Seri Üretim: Seri üretim bir ürünün genellikle montaj hattı aracılığıyla çok sayıda üretilmesidir.

Teknoloji: Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aygıtları kapsayan bilgi, uygulama bilim

GİRİŞ

İnsanlık tarihine bakıldığında sanayi devrimi bilimsel ve teknolojik gelişimiyle insanlığın önemli dönemlerinden biridir. Sanayi devriminin ortaya çıkmasının nedenlerin biri de, insanların bilgiye ulaşması ve bilgiyi kullanarak gelişmeye başlamasıdır. İnsanlık varoluşuyla birlikte yaşamak için üretim sirkülasyonu içinde olmak zorundadır. Bu üretim süreci birçok aletin icat edilmesi ve kullanılmasına neden olmuştur.

Nüfusun artmasıyla yemek kültürü de toplumun ihtiyaçlarından birini oluşturmaya başlamıştır. İhtiyaçların çoğalmasıyla birlikte seri üretime geçen sistem içinde bazı meslekler zamanla yerini teknolojiye bırakmıştır. Gelişimin sonucunda insanlar birçok şeye hızlı ve zahmetsiz erişim sağlayıp, sonrasında günlük hayatlarını kolaylaştırmıştır.

Birinci bölümde; sanayi devriminin toplum hayatını nasıl etkilediği hakkında bilgi verilmiştir. Dönemin geçirdiği değişimin etkisiyle oluşan sınırların gelişmeye katkısı yansıtılmıştır. Bilimin ve teknolojinin gelişmesiyle insanların ihtiyaçları incelenerek; bakırcılık ve kalaycılık mesleği hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde; ise “Kalaycı” filminin çekim süreçleri hakkında bilgiler paylaşılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SANAYİ DEVRİMİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

Sanayi Devrimi, Avrupa’da 18 yüzyılın sonlarından 19 yüzyılın başlarına kadar uzanan üretim süreçlerinde görülen gelişmeleri içermektedir. İngiltere öncülüğünde gelişme gösteren, makinelerin icadıyla imalat için gereken hammaddeler işlenebilmiş ve sonrasında devrimle gelen yenilikler Batı Avrupa, Amerika, Japonya’ya kadar uzanmıştır.¹

El emeğinin yerini zamanla makineler almıştır. Buhar makinesinin icadıyla sanayi devriminin gelişmesi hızlanmıştır, bu durum üretimin artmasında neden olmuştur, insanların zamanla tüketim ihtiyaçları da artmıştır. Makinelerin üretimde yer almasıyla demir-çelik sanayisi ve tekstil üretiminde gelişmeler görülmüştür. Demir yolu ağının yaygınlaşması ve ulaşımın gelişmesiyle, iş kollarında değişiklik başlamıştır.²

Sanayi Devrimi, bulunduğu çağı teknik icatları ile etkilemiştir. Çünkü, üretim atölyelerden çıkıp, makinalara geçerek modern sanayi aşamasını bu teknik gelişmeler sağlamıştır. İcatların bütünü çalışma ile sermaye arasındaki ilişkileri, üretim ve tüketim alışkanlıklarını da değiştirecektir, sermayenin biçimlenmesi ve çoğalarak büyümesi, bu icatlar ile mümkün hale gelmiş ve sanayi kapitalizmine girilmiştir.³

1.1. Fransız İhtilali

Fransız devrimi; siyasal düzen ve sınıfsal yapıyı hümanist yaklaşımlara dayalı yönetim anlayışı içerir. Mutlak monarşiyi feodalizmi, aristokrasiyi yerinden edip, Avrupa ile başlayıp dünya tarihinde adalet, özgürlük, insan hakları ve milliyetçilik ilkeleriyle öncülük hareketi olmuştur.⁴ Bu ilkeler zamanla toplumda

¹Reşat Şahin, **Sanayi Devrimi Osmanlı İmparatorluğu’nda Neden Başlamadı?**, Business, Economics and Management Research Journal – Bemarej, 2019, Volume, S.1-16.

²Sena Berktaş, **Sanayi Devrimi İle Gelen Değişim: İş Bölümü ve Yabancılaşma**, Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 6, 5 (2021) S. 1-10.

³Beşir Hamitoğulları, **Çağdaş İktisadi Sistemler**, Savaş yayınları, Ankara, 1986.

⁴M. Zeki Duman, **Fransız Devriminin Politik Sonuçları ve Tocqueville’in Devrime İlişkin Görüşleri**, Sosyoloji Dergisi Sayı: 19 Yıl: 2008, S. 103-119.

bireyselliği ön plana çıkarmıştır. Milliyetçilik ile birlikte coğrafi sınırlar daha belirgin bir şekilde çizilmiştir.

Ekonomiler, Sanayi devrimi ile İngiliz Endüstri Devrimi'nin belirlediği sınırlar içinde şekillenmişti. Siyasi ve ideolojik anlamda Fransız fikri hareketlenmeleri var olan düzene doğrudan etki yapmaktaydı. Ortaçağ'da olan monarşi yapılanmalarının giderek etkisi azalıyordu. Rönesans hareketleri ve Avrupa'da oluşan iktisadi gelişmeler sanatın, bilimin ve edebiyatın ilerlemesine katkı sunmuştu. Fransa sanat alanında öncü ülke olarak tarihte yerini almıştı.⁵

Sanayi devrimi sonucunda ortaya çıkan hammadde ihtiyacı ve pazar bulma arayışı, sanayileşmiş ülkelerin emperyalist politikalar geliştirmelerine de neden olmuştur. Makineleşmeyle üretim sürecinde insan gücünün yerini teknoloji almış, artan işgücü ihtiyacıyla birlikte kentlerde oluşmaya başlayan nüfus fazlalığı ve kitlesel göçlerin olması, yeni sınıfların ve ideolojilerin doğmasına, iş gücü ve sermaye arasındaki teşkilatlanmanın meydana gelmesine yol açmıştır. Devrimin boyutu Ortaçağ'dan sonra Avrupa tarihi ve yeni tarihini oluşturan aydınlanma, sanayileşme ve küresel kavramda modernleşme; 'kültürel etkilerini konuşmak ya da iktisadi ve toplumsal, tekil toplumlara aidiyetten kopan ve dünya tarihini içselleştiren, bütününde evrenselleşen olguları yansıtmaya' ⁶ çalışması anlamına gelmektedir. Fransız ihtilalinin özgürlükçü yaklaşımı toplumu olumlu yönde etkilemiştir, toplum bu yönüyle bireyselliğe yönelmiştir, anayasal hakları ile birlikte insanlar kişilik haklarına kavuşmuştur.

1.2. Milliyetçiliğin Gelişmesi ve Ulus Devletlerin Ortaya Çıkışı

Fransız Devrimi'nin gerçekleştiği dönemde toplumsal yaşamın belirgin bir şekilde çözülmemiş olması, devrimden sonra yapılmak istenen 'özgür, eşit ve kardeş' toplumu oluşturmak için devlet bir görev yüklenmiştir. Devrimden sonra devlet odaklı ve siyasi zeminde oluşan bir millileştirme politikası ortaya

⁵Eric Hosbsbawm, **Devrim Çağı**, Dost Kitabevi, Ankara, 2008.

⁶M. Zeki Duman, **Fransız Devriminin Politik Sonuçları ve Tocqueville'in Devrime İlişkin Görüşleri**, Sosyoloji Dergisi, Sayı:19, Yıl: 2008, S.103-119.

konulmuştur. Bu nedenle Fransız milliyetçiliğini özgün bir hale getiren fikirler ve düşünceler doğmuştur. Toplumu millileştirme çabası ve devrimden sonra ortaya çıkan cumhuriyetçi fikirler benimsenmiş, ortak bilince ile birlikte Fransız kültürüne sahip vatandaşlardan oluşan bir millet. Kendini millet olarak gören toplumların benzer özellikleri var olduğu görülmekte, benzer özelliklerin olmadığı topluluk üyeleri genellikle toplumun çoğunluğu tarafından dışlanmaktadır. Devletler vatandaşlarının, ortak bir kültürü paylaştıklarına dair bir inancı sahiptirler ve ortak kültür çerçevesinde hareket etmek gerektiğini düşünmektedirler. Toplum arasında kitlelerde oluşan millet bilinci, dayanışma ve kimlik arayışını geliştirir. Bu gelişmeler toplum içinde üyelerin birbirlerine karşı sorumlulukları ortaya çıkmaktadır. Bu süreçte, millet içinde kendine yer bulamayan azınlıklar topluma ait olmadıkları düşünüldükçe ötekileştirilip dışlanmaktadır.⁷

Geleneksel yapıda toplum içerisinde eşitsizliklerin varlığı sorgulanmamakla birlikte normal karşılanmaktaydı. Bu süreçte zamanla okuryazarlığın artması, eğitimin gelişmesi ve iletişim imkânlarının artması ile alt tabakadan gelen insanların ekonomik koşulları ve kültürel durumları da iyileşmeye başlamıştır. İnsanlar kamu hizmetlerinden daha fazla faydalanmak için taleplerde bulunmuşlardır. Toplumsal hayatın içinde farklı katmanlara ve yönetime katılmaya dönük taleplere var olan siyasal sistemler cevap verememekteydi. Bu durum meşruluk sorununu ortaya çıkardı. Modernleşen toplumların demokratikleşmeleri için yeni kaynaklar oluşturmak gerekiyordu. Ortaya çıkan toplumsal ve siyasal taleplere milliyetçilik ilkelerini cevap veremekteydi. Modernitenin bir sonucu olarak ulus devletler, aidiyet duygusuna cevap olarak milliyetçiliği kullanırken, siyasal meşruiyeti sağlamak amacıyla da halkın karar verme süreçlerine katılmasının yolunu açan demokrasiden faydalanmıştı.⁸

⁷Abdolvahap Akıncı, **Milliyetçilik Kuramları**, C.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:15, Sayı 1, 2014, S. 131-150.

⁸Köksal Şahin (2007), “Bir İdeoloji Olarak Milliyetçilik”, **Akademik Bakış Sosyal Bilimler E- Dergisi**, Sayı 12, Mayıs, 2007, S. 1-9.

1.3. Sanayi Devrimi Öncesinde Üretim İlişkileri ve Feodalizm

Ortaçağ'da ilk dönemlerde iktisadi faaliyet, tarım üretimidir. Alışveriş henüz pek önem kazanmamıştı.⁹ Sanayi, el sanatları için olumlu bir yönde geliyordu. Alışveriş ise, önce yöresel, sonra da ulusal ve uluslararası alanda yoğunlaşmaya başlamaktaydı. Kentler zanaatkarların ürünlerini, köylülerin ise besin maddelerini sattıkları pazarlar haline geliyordu.¹⁰ 12.yüzyılda değirmencilik, dokumacılık, dericilik gibi meslekler gelişim göstermişti. Madencilik ise, taşçılık, demircilik, kurşun, bakır, çinko, altın, gümüş maddelerin ortaya çıkmasıyla gelişim göstermişti.

Ortaçağ'da insanlık tarihi için önemli sıkıntılar ve gelişmeler olmuştur. Bunların başında; Avrupa'da kıtlık, 100 yıl savaşları, veba salgını baş göstermişti. Ortaçağ'ın sonuna doğru; barutun savaşlarda silah kullanılmasıyla önemli bir güç mekanizmasına dönüşmüştü. Demirciliğin gelişmesi ile demiryolu ulaşım ağında hızlı bir ilerleme kaydedilmişti. Ulaşımın gelişmesi ticaretin hızla gelişmesine neden olmuştur. İnsanların bilgiye daha kolay ulaşmasını sağlayan basım makinesi ve matbaa ortaya çıkmıştı. 12. yüzyıla kadar uzanan feodalizm tarihinde ikinci dönem olarak yapılanmaya başlamıştır. Dönem olarak zanaat ve tarımın ikinci kez birbirinden ayrılmaları gözlemlenmişti. Kentler, ticaret ve zanaatçılığın doğuşunu temsil ediyordu. Asya ve Afrika'da feodalitenin uzun sürmesi o bölgelerin gelişmesinin gecikmesi, Avrupa'da sömürgeciliğin gelişmesiyle ilişkilidir. 17 yüzyılın başlangıcı ile feodalitenin sona ermesiyle kapitalizm ortaya çıkmaya başlamıştı.¹¹ Kapitalizm bazı toplumları refaha ulaştırırken bazı kitleler de ise sömürgecilik daha etkili olmuştur.

1.3.1. Manüfaktür (Elle) Üretim

16. ve 19. yüzyılda kapitalizmin ihtiyaçları doğrultusunda üretim makineleşmeye başlamıştır. İş gücündeki bu değişime manüfaktür denir. Manüfaktür kavramının algılanışı yıllar içerisinde farklılaşarak tüm malların makine yoluyla üretilmesi şekline ulaşmıştır. Zanaat üretiminde oluşan düşüş feodal üretim

⁹Server Tanilli, **Uygurlık Tarihi**, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2021.

¹⁰Server Tanilli, **Uygurlık Tarihi**, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2021.

¹¹V. Kerov, **Toplumlar, (İlkel, Kölec, Feodal, Kapitalist Toplum Biçimleri.)** Arya Yayıncılık, İstanbul, 2014.

dönemlerinde başlamış, kapitalizmin genişlemesiyle artmıştır. Manüfaktür bu etkiye paralel olarak, özellikle kırsal bölgelerde yaşayan zanaatkarların belirli üretim alanlarında toplu üretim yapmaları yoluyla ortaya çıkmıştır.¹²

Üretim süreçlerinde devrim manüfaktür de emek odaklı gerçekleşirken, sanayi üretiminde ise makineler önceki dönemlerde kullanılan emek araçlarının yerini alır. Makineler, önceki dönemlerde zanaatkarların işlettiği aletleri insan gücünden bağımsız çalıştırdığı için tek bir kişinin kontrolüyle kullanılabilecek alet sayısı artmıştır.¹³

Zanaat üretimi kişi odaklıdır ve tüm süreç zanaatkar tarafından, kendi becerisi doğrultusunda tasarlanır, takip edilir ve yönetilir. Zanaatkar, işin bütününe oluşturan parçaları sırasıyla ve kendi bireysel vasfıyla gerçekleştirdiği için yaptığı üretim hem zihnen hem bedenen bütünsellik içerir. Zanaatkar yaptığı işin tamamına hakim olmak durumundadır ve makine ile yapılan üretimin aksine kendi işine yabancılaşmamış ve işin bütününe olan kontrolünü kaybetmemiştir. Zanaatkarların üretiminde, en üst seviyede işin tamamında söz sahibi olan ustayı hiyerarşik olarak kalfalar ve arkasında çıraklar takip etmektedir.¹⁴

1.4. Sanayi Devrimi Sonrasında Üretim İlişkileri ve Kapitalizm

Sanayileşme, merkezinde birbiriyle ilintili üç ana unsur barındıran, karmaşık ve esaslı bir sosyoekonomik dönüşümdü. Bunlardan birincisi, 18. yüzyılda buhar motorunun geliştirilmesi, iplik imalatı ve dokumacılık da makineleşme ve 20. yüzyılın sonu ile 21. yüzyılın başı arasında üretim ve iletişimin dijitalleşmesi gibi teknik ve organizasyon alanındaki yeniliklerdi. İkincisi, yeni enerji kaynaklarının (önceleri kömür, sonraları çeşitli kaynaklardan elde edilen elektrik, daha sonra

¹²Osman Tezgel, **Manüfaktürün Ortaya Çıkışı ve Fabrika Üretimine Geçişte Manüfaktürün Rolü: Emek Süreci Bağlamında Bir Değerlendirme**, Çalışma İlişkileri Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, Ocak, 2013, S. 98-114.

¹³Cumali Bozpınar, **Osmanlı Kapitalist Üretimi örneği: XIX. Yüzyıl Bursa İpek Manüfaktürleri**, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2021. Cilt: 10, Sayı 1, S. 325-344.

¹⁴Osman Tezgel, **Manüfaktürün Ortaya Çıkışı ve Fabrika Üretimine Geçişte Manüfaktürün Rolü: Emek Süreci Bağlamında Bir Değerlendirme**, Çalışma İlişkileri Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 1, Ocak, 2013, S. 98-114.

petrol, nükleer enerji ve yenilebilir enerjilerin) kitlesel olarak sömürülmesinin insan ile doğa arasındaki ilişkiyi temelden değiştirmesiydi. Üçüncü ve sonuncusu ise iş bölümüne dayalı, daha önceki sipariş üzerine imalattan farklı olarak, zanaat işletmeleri makineleşmeden faydalanan yönetim ve uygulama alanları ardında belirgin bir ayrımın bulunduğu üretim işletmeleri olarak fabrika üretiminin yaygınlaşmadıydı.¹⁵

19. yüzyılda ölçek ve hız bakımından farklılıklar oldu. 19. yüzyıl öncesinde büyük imparatorluklar dünyanın büyük bir kesimine hakim olmuş, kendi gücüne göre şekillendirmişti; yeni gelişen teknolojiler bütün sınırları ortadan kaldırdı. Toplumsal gelişmedeki öncülük ilk kez küresel bir egemenliğe dönüştürülebildi.¹⁶ Teknoloji birçok sınırı kaldırmış olsa da dünyada kapitalizmin etkisi görülmektedir. Az gelişmiş ülkeler halen tam randımanlı teknoloji hizmetine erişebilmiş değil.

1.4.1. Bilimsel ve Teknolojik Gelişme

Bilim ve teknoloji tarihi, insan hayatında pratik yaşam gereksinimlerinin karşılanmasına ya da çevresini geliştirme, biçimlendirme ve değiştirme çabalarına yönelik uygulamalardır. Eski çağlarda bilgiden gelen zanaat; Yunanca sanat ve bilgi sözcüklerinden oluşturulan teknoloji terimi, bilgiden gelen zanaat anlamına geliyordu. Tekniğin temelini alet yapımı oluşturmaktadır ve insanların aletleri kullanarak sonuca ulaşp, icat geliştirdikleri yöntem anlamına gelmektedir. El ile alet yapma yeteneği, insan türünü öteki canlılardan ayıran temel niteliktir. Bu özelliği sebebiyle insan, her dönemde teknoloji üreten bir varlıktır.¹⁷

Bilimsel buluşlar her dönemde toplumların bilgi düzeyini yükselttiği gibi onlara saygınlık ve ekonomik güç kazandırmıştır. Bazı toplumlarda bilimsel araştırmalara daha çok imkan sağlanmış, toplumun refah düzeyi yükselmiştir. Bilimsel araştırmalar sayesinde teknoloji gelişme göstermiş, üretimin hız kazanmasına neden olmuştur.¹⁸

¹⁵Jürgen Kocka, **Kapitalizmin Tarihi**, Say Yayınları, İstanbul, 2018.

¹⁶Ian Morris, **Dünyaya Neden Batı Hükmediyor Şimdilik**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2017.

¹⁷(<https://tr.wikipedia.org>. Bilim ve Teknoloji Tarihi).

¹⁸Mehmet Doğan, **Bilim ve Teknoloji Tarihi (Sümerlilerden Günümüze Bilim ve Teknoloji Cumhuriyet Türkiye'sinde Bilim ve Teknoloji)** Anı Yayıncılık, Ankara, 2016.

İnsanın gelişme tarihinde istihdam ve iş gücü modellerinde teknik bilmek tek başına yeterli değildir, belirlenen konu üzerinde uzmanlık gerekir. İş hayatı içinde önce bilgiye sahip olması gereken bireyler, özellikle modern bilim tekniklerini öğrenmeleri ve teknolojiyi yerinde kullanmak için çalışmalar yapmalıdır.¹⁹

Elektronik aletlerin teknolojiyi ile kullanıldığı alanlar, birçok bilim alanı ve kültürel değeri de etkilemiş, toplumlar kendi değerlerini görerek dijital çağa ayak uydurmaya çalışmışlardır. Teknolojiyi bilinçli kullanan ve günlük yaşantısını teknoloji çerçevesinde şekillendirebilen bireyler bazı iş kollarında daha hızlı yol kat etmişlerdir.

1.4.2. Bant Üretimi

Seri üretim bandı bir cihazın yapılması veya bir araya getirilmesi esnasında bir cihaz için kullanılacak malzemelerin veya parçaların toplanması aşamalarına üretim bandı denir. Bir ürünün üretimi sırasında, yüzlerce farklı parça belirli aşamalar yani sırası ile birleştirilir. Makineleşmenin hızlanmasıyla, üretim şekli, kısa zamanda belirli bir seriyi tamamlayarak çok sayıda ürün verir. Bir partide birbirinin aynısı olan seri üretim, tek tip standartlara uyan ürünler üretilir.²⁰

18.yüzyılda başlayan Sanayi Devrimi ile alet ve gereçlerle birlikte seri üretime geçen makineler geliştirilmiştir. Günümüzde işlevsel olarak teknik ve güçlü makineler yapılmıştır. Günümüz elektronik, internet, bilgisayar ve teknoloji devri olarak gelişme göstermektedir.²¹

Günümüzde ev eşya ve gereçleri de seri üretim şeklinde üretilmektedir. Nüfusun artmasıyla ürünlere talebin artması, seri üretimin daha uygun fiyatlı olması gibi nedenler sıralanabilir. Mutfak eşyaları da zaman içinde hammaddeler ile birlikte değişime uğramıştır. Mutfak eşyalarının yapımında kullanılan metal hammaddeler; alüminyum, çelik ve ihtiyaca göre bakırdır. Bakır yıllar içinde önemini kaybetse de

¹⁹Işık Tuncel, **Bilgi Teknolojisi Okuryazarlığı** A'dan Z'ye İletişim Çalışmaları -7 İksad Yayınevi, Ankara, Sayı 19, 2022, S. 447-464.

²⁰ ankara.edu.tr

²¹Vahdet Özkoçak, Galip Akın, Timur Gültekin, **'Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi, Ergonomik Açından İnsanın Tarih Öncesi ve Sonrası Teknolojileri ile Ürünlerinin Karşılaştırılması**, Özel Sayı 22, S. 167-173.

bazı restoranlarda ve turistik yerlerde şefler için özel yapılan tencere ve tavalar kullanılmaktadır. Bazı tencerelerin dövölme dereceleri 2.0 dır. Bu özelliği ile yemeklerin pişirilme şekline göre lezzet farklılıkları oluşmaktadır. Yüzey tamamlama, metal kaplama ve toz kaplama işlemleri bir ürün elde etmenin yapım süreçleridir. Farklı biçimlerdeki metaller önemli girdilerdir. Otomasyon uygunsa da işlemleri yapabilmek için elle uygulamak ve bir takım ustalık gerektirmektedir.²²

²²www.dogaka.gov.tr.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ELLE ÜRETİMDEN OTOMASYONA YOK OLAN ZANAATLAR “KALAYCILIK” FİLMİNİN ÜRETİM SÜRECİ

2.1. Çekim Öncesi Süreç

2.1.1. Sinopsis

Antalya Elmalı’da yaşayan Recep Öztekin, aile mesleği olan kalaycılığı sürdürmektedir. Recep ustanın dedesinden ve babasından öğrendiği meslekte, zamanla ustalaşması, sonrasında kalaycılığa olan ilginin azalmasıyla günümüzde mesleği nasıl devam ettirdiğine dair deneyimlerini paylaşılması. Aileden kalan dükkanın Elmalı’da olmasının avantajları ile birlikte teknolojinin gelişmesiyle mesleğinin geleceği, sorunları, kendisinden sonra mesleğini yapacak kişinin yetişmemesini anlatır.

2.1.2. Tretman

Antalya Elmalı dükkanlar ve insanlar görünür. Bir kalaycı dükkanında malzemeleri görürüz. Kalaycı Recep Usta hazırlık yapmaktadır. İskemlesine oturduktan sonra işini anlatmaya, kalaycılık zanaatı hakkında detaylardan bahsetmeye başlar.

Geçtiğimiz günlerde bir ailenin kalaylanacak malzemeleri için geldiğini söyler. Anıları olan eşyaların doğru şekilde korunması için kalaylanmaları gerektiğini belirtir. Ailenin malzemelerin içinde kahve değirmeni, güğüm, bardak, tabak, tepsi gibi eşyalar vardır. Recep Usta anlatmaya devam ederken, kalaylanacak malzemeleri hazırladığı ilaçlı suya koyar. Malzemelerin suda belli bir süre beklemesi gerektiğinden bahseder. Bazen insanların ailelerinden miras kalan eşyalar getirdiklerinden bahseder. Bu eşyaların bazıları antika niteliğindedir. Eşyaları suda belli bir süre beklettikten sonra kalaylama işlemlerine başlar ve ailenin malzemelerini sırayla kalaylar. Kalaylama aşamaları gösterilir.

Söyleşi esnasında dükkanının Antalya’nın Elmalı’da olmasından bahseder. Turistik eşyaları nerede ve ne zaman kalayladıklarını anlatır. Belli zamanlarda

arttığından bahseder. Teknolojinin gelişmesi ve mutfak eşyalarının alternatiflerinin çoğalmasıyla, kalaycılık işine olan ilginin azaldığını söyler. Recep usta teknoloji ile ilgili fikirlerini anlatır. Bir insanın değişime ne kadar açık olduğunu, değişime ne kadar uyum sağlayabildiğini sorar ve kendi düşüncelerini paylaşır. Değişimin gerisinde kalınması insanı nasıl etkilemektedir. Recep Usta bu kadar gelişmenin içinde artık çocukların çirak olmak istemediğini ekler. İnsanların isteklerinin değiştiğini, farklı dünyalar görmenin daha kolaylaştığından bahseder. Günümüzde insanların her şeye hemen ulaşabildiğinden, kolay elde edilen şeylerin değerini yitirmesi hakkında konuşur. Artık bir çok iş işin el emeğine ihtiyaç duyulmadığını söylerken işine yapmaya devam eder.

2.1.3. Belgesel Senaryo

KALAYCI

Elmalı genel görüntüler.

1. SAHNE: DÜKKAN / DIŞ

Dükkanın içine elinde torba olan bir müşteri girer.

2. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta kalay yapmaktadır. Kalaylama detayları görürüz.

Siyah ekranda belgeselin adı Kalaycı yazısı.

Recep usta müşteriyle kalaylanacak malzeme hakkında konuşur. Bilgi verir.

3. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta semaver tamiri yapmaktadır.

4. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta güğümde yapacağı işlemleri detaylı bir şekilde anlatır.

5. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta semaverin alt kısmını makasla kesmektedir.

6. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta semaveri tamir etmenin masraflı olacağından bahseder.

7. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Dükkanında bulunan ibrikler ve malzemelerin genel görüntüsü.

8. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta semaverin kalaylandıktan sonra farklı bir görüntüde olacağını söyler.

9. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta semaveri kalaylamak için ocak başındadır.

10. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta nerede doğduğunu ve mesleği babasından ve dedesinden öğrendiğini söyler.

11. SAHNE: DÜKKAN / İÇ /

Semaver kalaylama detayları.

Recep ustanın ailesinin fotoğrafı.

12. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Semaver kalaylama detayları.

13. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta örs kullanarak tahta çekiç yardımıyla semaveri tamir etmektedir.

Recep ustanın akrabalarıyla bir dükkanda yazın çekilmiş fotoğrafı.

- Recep usta 15, 16 yaşlarındayken dedesinin vefat ettiğini ve işleri babasının ve amcasının devam ettiğini anlatır.

Recep ustanın çocukken amcası ile olan fotoğrafı.

14. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Ocakta semaver kalaylama görüntüleri.

- Tatillerde dükkanda çıraklık yaptığından bahseder.

Recep ustanın Elmalı'nın meydanında arkadaşlarıyla fotoğrafı.

15. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Dükkanda çalışan çıraklardan bahseder.

16. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Semaver kalaylama detaylarını görürüz.

17. SAHNE: DIŞ MEKAN

Attila Erden el sanatlarından bahseder. El sanatlarını günümüzde küçük yerlerde ve kasabalarda devam etmekte olduğunu söyler.

Elmalı sokak görüntüsü.

18. SAHNE: DIŞ MEKAN

Attila Erden Elmalı, Burdur, Ürünlü gibi yerlerde el sanatları ile uğraşanların bulunabileceğini söyler.

19. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta eskiden kapları nasıl yıkadıklarından bahseder.

20. SAHNE: DÜKKAN / DIŞ

Malzemelerin yıkama görüntülerini görürüz.

21. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta elinde tencere amcasının yıkamasını nasıl öğrettiğini anlatır.

22. SAHNE: DIŞ MEKAN

Attila Erden usta – çırak ilişkisi, bakırcılık ve kalaycılıktan bahseder.

23. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta tencere kalaylama görüntüleri.

24. SAHNE: DIŞ MEKAN

Attila Erden kalaycılığın önemini anlatır.

25. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta kalaylama aşamalarını anlatır.

26. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta tabağın eğri yerlerini düzeltir.

27. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Sürahi kalaylama detaylarını görürüz.

28. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta kullandıkları teknik malzemeleri anlatır. Makas kullanırken görüntülerini görürüz.

29. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Malzemeleri kullanmayı babasından dedesinden ve amcasından nasıl kullanmayı öğrendiğini anlatır. Tekniğin gelişmelerinden bahseder.

30. SAHNE: DÜKKAN/ İÇ
Ocak görüntüleri ve çorba tabağının kalaylanmasını görürüz.

31. SAHNE: DÜKKAN / İÇ
Ocağı eskiden nasıl kullandıklarını anlatır. Şimdi elektrikli ocak kullandığını söyler.

32. SAHNE: DÜKKAN / İÇ
Ocağa kömür atmasını, ateş ve semaver detay görüntülerini görürüz.

33. SAHNE: DÜKKAN / İÇ
Eski bakır tabakta tarih detayı ve tencere kabağında Osmanlı turası görürüz.

34. SAHNE: DÜKKAN / İÇ
Eski tabak ve tavaların görüntüsü.

35. SAHNE: DÜKKAN / İÇ
Dondurma süt kazanı görüntüsü.

36. SAHNE: DIŞ MEKAN
Attila Erden bakıra neden ilginin azaldığını anlatır.

37. SAHNE: DÜKKAN /İÇ
Recep usta kalaycılığa ilginin neden az olduğunu anlatır.

38. SAHNE: DÜKKAN /DIŞ
Genel görüntü.

39. SAHNE: DÜKKAN/ İÇ
Recep usta masasında oturur.

40. SAHNE: DÜKKAN / İÇ
Recep usta esnafla sohbet eder.

41. SAHNE: DÜKKAN / İÇ
Sürahi, güğüm ve tabak detayları.

42. SAHNE: DIŞ MEKAN
Attila Erden toplumun esnafla bilgi alışverişi yaptığını ve esnafın günlük konuşmalarda ki yerinden bahseder.

43. SAHNE: DÜKKAN / DIŞ
Müşteri kalaylanması için malzeme getirir.

44. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta müşteriye kalaylanacak malzeme hakkında bilgi verir.

45. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta köylülerin bazı işleri için onlardan bilgi almaya geldiklerini anlatır.

46. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Tava düzeltme detayı görürüz.

47. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Kimlere kalay yaptıklarını anlatır.

48. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Tencere kapağı düzeltme detayı görürüz.

49. SAHNE: DIŞ MEKAN

Küçük yerlerdeki esnaftan bahseder.

50. SAHNE: DÜKKAN SOKAK

Recep usta esnafla sohbet eder.

51. SAHNE: DÜKKAN SOKAK

Recep usta çay söyler.

52. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta çay içme görüntülerini görürüz.

53. SAHNE: DÜKKAN / DIŞ

Çaycı dükkanın önünden boş bardakları toplar.

54. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Müşteri kalaylanan malzemelerini almaya gelir.

55. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Babasının yaptığı ibriği gösterir.

56. SAHNE: DIŞ MEKAN

Attila Erden tekniğin gelişmesiyle kalaycılığın hayatımızdan çıkmaya başladığını ve çırak bulunmadığını söyler.

57. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Tabak kalaylama görüntülerini görürüz.

58. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Recep usta çırakların kalıcı olarak gelmediklerini anlatır.

59. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Tabak kalaylama detaylarını görürüz.

60. SAHNE: DÜKKAN / İÇ

Mesleğin zor ve kolay öğrenilmediğini anlatır ve ilerde dükkanı mesleği öğrenecek kişiye bırakmak istediğı söyler.

61. SAHNE: DÜKKAN / SOKAK

Recep ustayı sokakta yürürken görürüz.

62. SAHNE: DIŞ MEKAN

Çiçekleri dökülen ağaç görürüz.

Jenerik.

2.1.4. Karakter / Mekan Analizi

2.1.4.1. Karakter Analizi

Recep Öztekin, 60'lı yaşlarda evli ve iki çocuk babasıdır. Çıraklığa babasının dükkanında başlamış, miras kalan mesleğini dükkanında devam ettirmektedir. Yeniliğe açık bir insan olup engin mesleki tecrübesi ile işini sürdürmektedir. Çevresi tarafından, çalışkan ve duyarlı bir insan olarak bilinir.

Attila Erden, Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Sosyal Antropoloji bölümü, yüksek lisansı ve doktorasını aynı üniversite ilgili bölümde yapmıştır. Türk Halk Bilimi, Antropolojiye Giriş, Anadolu Kültürel Yapısı, Kültür Değişimleri, Anadolu Halk Sanatları ve Halk Mimarisi derslerine girmiştir. Antropoloji bölümünden emeklidir.

Resim 1: Recep ÖZTEKİN

Resim 2: Recep ÖZTEKİN

Resim 3: Attila ERDEN

2.1.5. Mekan Analizi

Resim 4: Dükkan

Mekan, bakır dükkanı ve kalaycılık yapılan yer olarak belirlenmiştir. Kapısı sokağa açılan dükkan iki bölümden oluşur bir bölümü bakır ürünlerin satıldığı yerdir diğer tarafı malzemelerin bulunduğu depodur. Kalayın yapıldığı atölye ayrı bir bölümden oluşur, burada kalay için kullanılan aletler ve ocak vardır.

Mekan olarak dükkanın olduğu sokak kullanılmıştır.

Resim 5: Elmalı Sokak

2.2. Çekim Süreci

2.2.1. Yapım Süreci

Film için Elmalı'da Kalaycı Recep Usta'yla görüşme yapıldı. Recep Usta'nın dükkanında ve çevresinde çekim yapılacak yerler tespit edildi. Sinopsis, tretman ve belgesel senaryo hazırlandı. Belgesel senaryoya göre ekip ve film bütçesi hazırlandı.

2.2.2. Kamera Malzemeleri

Sony A7 III Body Aynasız Fotoğraf Makinası

Fuji Film TX5

Canon Mark II Body Fotoğraf Makinası

Sony SEL1635Z FE 16-35 MM F/4 ZA OSS Lens

Sony Sonnar T FE 35 mm f/2.8 ZA Lens

Sony FE 85 mm f/1.8 SEL -85F18 Lens

Canon 24/105 Lens

Dji RSC 2 gimbalStabilizer Pro Combo

Manfrotto Kit Video 502 + 546BK Tripod

DjiMavic Mini FlyMoreComboDrone

2.2.3. Işık Malzemeleri

3X Godox QL 1000 W 220 V Tungsten Light

Mini Video LED Light

2.2.4. Ses Malzemeleri

Rode ntg2 boommifrofon

BoomPole

2.2.5. Çekim Takvimi

25.04.2023	Recep Usta dükkan çekimleri ve müşteriler.
27.04.2023	Recep Usta röportaj. Müşteriler.
29.04.2023	Elmalı genel görüntüler, sokak detayları, Recep Usta kalay yapım çekimleri.
04.05.2023	Atilla Erden röportaj.

2.2.6. Kamera Arkası

Resim 6: Kalaylama Aşamaları

Resim 7: Recep ÖZTEKİN İle Röportaj Öncesi Hazırlık

Resim 8: Müşteri Çekimi

Resim 9: Attila ERDEN ile Röportaj Hazırlık

2.3. Çekim Sonrası Süreç

2.3.1. Kurgu

Kurgu, hikayenin karakteri Recep Öztekin mesleğe başlama yeri olan Elmalı'dan genel görüntülerle başlamıştır. Gün içinde gelen müşteriler ile diyaloglarına yer verilmiştir. Recep Öztekin'in konuşmasının aralarına aile fotoğrafları konulmuştur, insert görüntüler kullanılmıştır. Tüm görüntülerde renk düzenlemesi yapılmıştır.

2.3.2. Ses Tasarımı

Röportajlarda dip ses temizliği yapılarak konuşmacıların anlattıkları ön plana çıkarılmıştır. Konuşmacıların sesini daha doygun hale getirmek için bir miktar bas efekti uygulanmıştır. Giriş bölümüne 'Boğaz Havası' ile birlikte kuş sesi eklenmiştir.

2.3.3. Müzik

Filmin giriş kısmında Boğaz havası türküsü kullanılmıştır. Filmin ilerleyen kısımlarında ve jeneriğinde Audioblocks / Stok müzik kullanılmıştır. Görüntülere uygun şekilde seçilmiştir.

Boğaz Havası: Emre Dayıoğlu /Üç Telli

Deniz Yıldız / Düzenleme

Menevşe Aydoğan / Birinci Keman

Tangör Ertaş / İkinci Keman

Murat Cangal / Viyola

İbrahim Aydoğdu / Viyonlonsel

Hacer Özlü / Kontrabas

Ahmet Gökhan Coşkun / Kayıt, Mix, Mastering

Mirage Stüdyoları & AGC Sound Suite Stüdyo

2.3.4. Filmin Künyesi

Tez Danışmanı: Prof. Bülent Vardar

Yönetmen: Havva Okutan

Yapımcı: Şefika Okutan, Mehmet Ali Aksoy

Görüntü Yönetmeni: Erdem Nalbantoğlu,

Kamera: Erdem Nalbantoğlu, Havva Okutan, Mehmet Ali Aksoy, Cem Çağlayan

Ses: Cem Çağlayan

Kurgu: Hamit Seçil

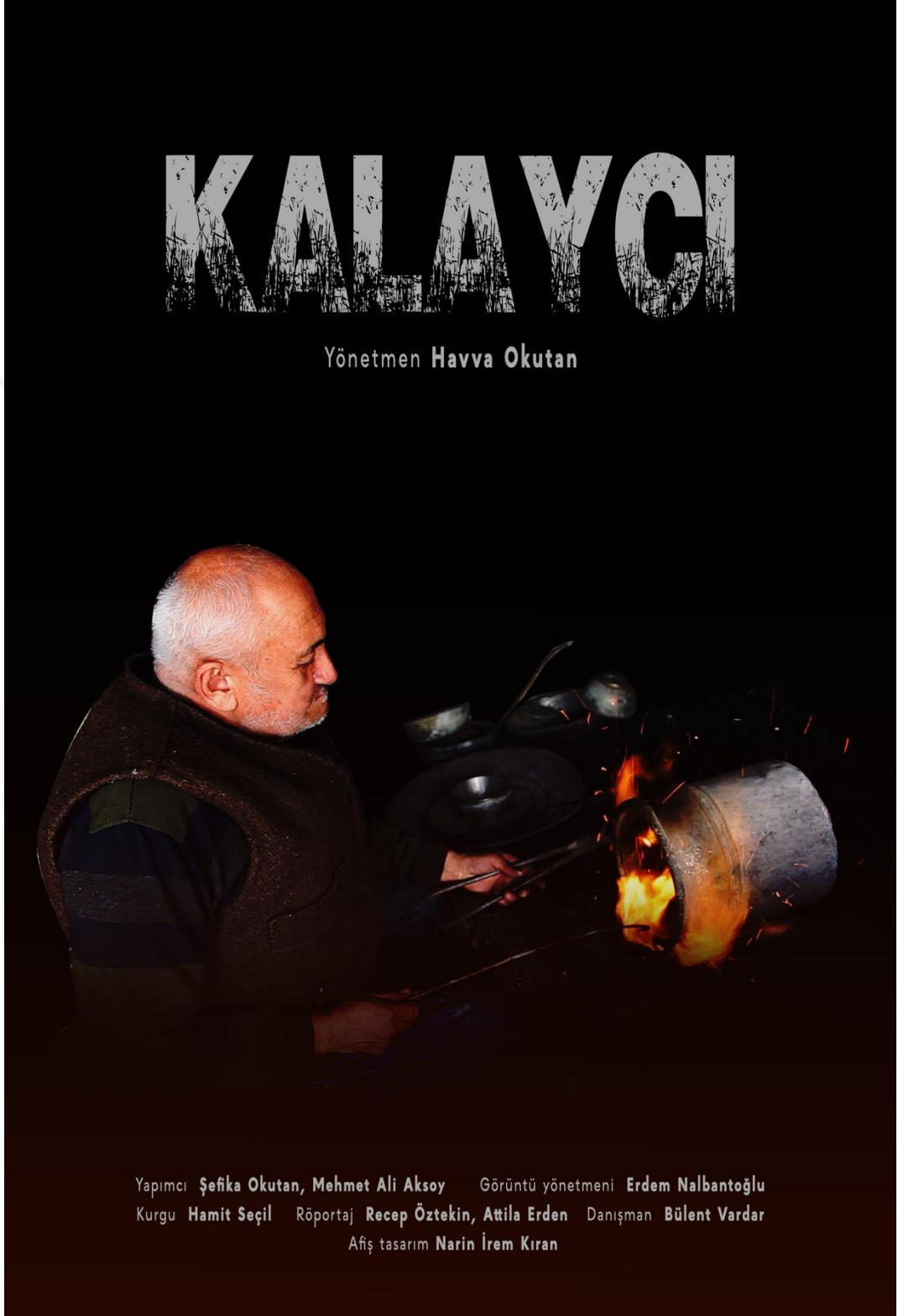
Röportaj: Rasim Öztekin, Atilla Erden.

Kamera Arkası: Şerife Nur Aksoy

Film Afişi: Narin İrem kıran

Ulaşım: Mehmet Aksoy

2.3.5. Filmin Afifi

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kalaycılık mesleği, en eski zanaatlar arasındadır. İnsanlık tarihinin akışıyla birlikte keşfedilen madenler işlenmiş, insanların ihtiyaçlarına göre konumlanmış, günlük hayatta görünür bir kullanıma kavuşmuştur. Bu da kalaycılık mesleğinin birçok zanaata göre hızlı gelişmesini sağlamıştır.

Sanayi Devrimi sonrası teknolojinin hızlı gelişmesi geleneksel üretime ilgiyi azaltmasını da beraberinde getirmiştir. Geleneksel üretimin uzun zaman alması ve seri üretim beklentisinin artmasıyla bu üretim şeklinde gerileme kendini göstermiştir. Ancak el emeğinin değerini bilen ve tadına varan toplumlar, teknoloji ne kadar gelişse de geleneksel üretimi terk etmemiş aynı tadı seri üretimde bulamamışlardır.

Kalaycı isimli belgesel tez filmiyle, bu zanaata halen emek ve gönül veren Recep Öztekin ile mesleğinin geldiği son durum ve gelecekte beklenenleri ve mesleğin incelikleri üzerine bir görüşmeler ve çekimler yapılmış, filmin geneline bu tema yansıtılmıştır. Mesleğin yok olmaya başladığı, ustadan başka bölgede kalay yapan kimsenin olmadığı gözlemlenmiştir. Belgeselde el sanatları ve halk biliminin de önemi vurgulanmıştır. Anadolu kültürünü tanımanın önemini görerek, ortak bilincin oluşturulması üzerinde durulmuştur.

Kapitalizmin etkisiyle teknoloji birçok yönden insan hayatını olumlu ve olumsuz yönde etkilemiş olup, hayatı kolaylaştırdığı gibi bazı kültür değerlerinin de yok olmasına sebep olmuştur. El emeği ile ilgili meslekler zamanla azalmıştır. Bu düşünce belgesel de ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır.

Gerçekleştirilen bu yüksek lisans tez çalışmasıyla, zanaatın önemini ve ilginin kaybolmaması ve hak ettiği değerin yeni nesillere aktararak yansıtılması adına bir katkı sunulması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA

Kitap

Doğan, M., **Bilim ve Teknoloji Tarihi (Sümerlilerden Günümüze Bilim ve Teknoloji Cumhuriyet Türkiye'sinde Bilim ve Teknoloji)** Anı Yayıncılık, Ankara, 2016.

Dieckoff, A., Jaffrelot C., **Milliyetçiliği Yeniden Düşünmek: Kuramlar ve Uygulamalar**, İletişim Yayınları, 2010.

Hamitoğulları, B., **Çağdaş İktisadi Sistemler**, Savaş yayınları, Ankara, 1986.

Hosbsbawm, E., **Devrim Çağı**, Dost Kitabevi, Ankara, 2008.

Kerov, V., **Toplumlar, (İlkel, Köleci, Feodal, Kapitalist Toplum Biçimleri.)** Arya Yayıncılık, İstanbul, 2014.

Kocka, J., **Kapitalizmin Tarihi**, Say Yayınları, İstanbul, 2018.

Morris I., **Dünyaya Neden Batı Hükmediyor Şimdilik**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2017.

Tanilli, S., **Uygarlık Tarihi**, Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2021.

Editörlü Kitap

Çiftçi, H., Ilgın, H. Ö., **A'dan Z'ye İletişim Çalışmaları**, 2022, Tuncel, I., Bilgi Teknolojisi Okuryazarlığı, -7 İksad Yayınevi, Ankara, Sayı.19, 2022, S.447-464

Sürelî Yayın

Akıncı, A., **Milliyetçilik Kuramları**, C.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi Cilt:15 Sayı1, 2014, S. 131-150

Berktaş, Sena. **Sanayi Devrimi İle gelen Değişim: İş Bölümü ve Yabancılaşma**, Atlas Ulusal Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 6, 5 (2021) S.1-10

Bozpinar, C.,**Osmanlı Kapitalist Üretimi örneği: XIX. Yüzyıl Bursa İpek Manüfaktürleri**, İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2021. Cilt:10 Sayı 1, S. 325-344.

Duman, M. Z., **Fransız Devriminin Politik Sonuçları ve Tocqueville'in Devrime İlişkin Görüşleri**, Sosyoloji Dergisi, Sayı:19 Yıl: 2008, S. 103-119.

Şahin, K. (2007), **“Bir İdeoloji Olarak Milliyetçilik”**, Akademik Bakış Sosyal Bilimler E- Dergisi, Sayı 12, Mayıs, 2007, S. 1-9.

Şahin, R.,**Sanayi Devrimi Osmanlı İmparatorluğu'nda Neden Başlamadı?**, Business, Economicsand Management ResearchJournal – Bemarej, 2019, Volume, S.1-16.

Tezgel, O., **Manüfaktürün Ortaya Çıkışı ve Fabrika Üretimine Geçişte Manüfaktürün Rolü: Emek Süreci Bağlamında Bir Değerlendirme**,Çalışma İlişkileri Dergisi, Cilt: 4, Sayı:1, Ocak, 2013, S. 98-114

Özkoçak, Vahdet., Akın, Galip., Gültekin, Timur.,**‘Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi, Ergonomik Açidan İnsanın Tarih Öncesi ve Sonrası Teknolojileri ile Ürünlerinin Karşılaştırılması**, Özel Sayı 22, S. 167-173

İnternet

<https://tarihibilgi.org>. - Dünya Tarihi

<https://tr.wikipedia.org.bilimveteknolojitarhi>

www.dogaka.gov.tr Metal Mutfak Eşya Sektör Raporu 2014

https://tr.wikipedia.org/wiki/seri_uretim

ankara.edu.tr. (Üretim Sistemlerinin Sınıflandırılması).

